

► Així he vist llurs cossos retorts, esberlats, de ventres ganivetejats com ho foren els naturals de l'illa víctimes de les rapisseries i assassinats; troncs oberts amb estrets finestrals d'espais espitllers, que permeten emmarcar els actuals paisatges de contrast: adés d'ègloga virgiliana, de repòs i calma; adés de dansa macabra i dantesca, d'èpics sofriments, mentre les figures més o menys imaginatives es van succeint: soques que tenen l'aspecte del corser colltorçat, flectits els genolls i amb pregon esvoranc en el pit, amb els genets descavalcats i amuntegats durant la feréstega lluita. D'altres, amb les branques de braços enlairats demanant clemència o cridant venjança. Aspectes fantasmagòrics, que formen un conglomerat de resistència, tot revolcant-se ferides entre el bleix agònic.

El branquilló amb fulles d'olivera pot ser símbol de la pau, però la contemplació d'aquestes plantes mallorquines de constrenyiment repremsat de les soques que giravolten sobre sí mateixes, d'un masec planyívol que em sembla oir i cruixir pel vent que talla, no ho capeixo com a genuïna representació d'una pau, que vol dir repòs, i, reeixir. Tal vegada ho és el ram de tiges d'altres indrets del món, però no les d'aquestes contrades d'oliveres mil·lenàries, que solament de mirar-les us fibla i mou a compassió, que, velles com són, encara bo i amorrades al predi que les veié néixer, no puc concebir-les com a emissaris de la pau, sinó com a torxes flamejants d'heroisme combatívol i que han caigut defensant la llibertat d'un poble.

Sento el plany davant del dolor pro-

duït per l'esquixament i esvorancs, mentre que d'altres us impressionen com l'esgotat combatent que encara resisteix aguantant-se les entranyes del cos esventrat.

He cercat d'ací d'allà entre les oliveres, —tot i morint-se de velles—, que tinguessin l'aspecte d'una vida que s'exhau-reix plàcidament, i m'ha estat endebades. Les he trobades xacroses i ajupides pel propi pes dels anys i destroçades, i m'he preguntat, tot i reverenciant-les: ¿Quan deixaran de llevar fruit i fins quan acabarà de pujar la saba en els cossos esclafats i flagellats d'aquestes admirades oliveres que segueixen mereixent el més gran respecte, en la seva vida mil·lenària?

M. Tolosà i Surroca